

Discussienotitie - Financiële participatie Duurzame Polder

Een van de grote opgaven van deze tijd is het opwekken van duurzame energie. Met de Regionale Energiestrategie (RES) werken we in Noordoost-Brabant samen aan een schone en gezonde regio waarin het prettig leven, wonen en werken is.

In de RES-opgave staat centraal hoe de regio vorm gaat geven aan de taakstelling van 49% CO₂-reductie uit de gezamenlijke landelijke doelstellingen van de klimaattafels Elektriciteit en Gebouwde Omgeving in 2030. Deze taakstelling moet gerealiseerd worden door energiebesparing en nieuwe duurzame energieproductie met bestaande technieken. In de regio Noordoost-Brabant is gekeken naar waar we moeten staan in 2030 én wat realistisch is om de uiteindelijke doelstelling in 2050 te realiseren. Het is een regionale opgave met een lokale resultaatverplichting per gemeente.

In het bestuursakkoord is afgesproken dat we dit deels invulling geven door in te zetten op het realiseren van 16 windmolens in de Duurzame Polder, binnen de bestaande randvoorwaarden.

Het opwekken van duurzame energie heeft altijd invloed op de omgeving. Maar de mate waarin het opwekken van duurzame energie ook impact heeft op de omwonenden is afhankelijk van onder andere schaal en soort energie. Voor die consequenties moeten we de oren en ogen niet sluiten, maar juist ons oor te luisteren leggen en zien wat het betekent in het dagelijkse leven van onze inwoners en hoe we inwoners in verbinding kunnen brengen met projecten. Juist daar waar de impact het grootst is voor de inwoners, zoals bij de duurzame polder het geval is.

Een goede inwonersparticipatie is dan essentieel. Want verantwoord verduurzamen, dat doe je samen. Daarbij gaat het niet alleen om informatieavonden en meedenken, maar ook om het eerlijk verdelen van lusten en lasten. Het gaat om het creëren van langjarige en wederkerige relaties tussen gemeente, initiatiefnemer en omwonenden.

Proces

De windmolens in de duurzame polder dienen volgens de RES opgave voor 2025 vergund zijn. Om dat te halen wordt er gestaag doorgewerkt. Inmiddels zijn we bezig met de ontwerpfase. In de eerste vier fases is de zogeheten 'omgevingsparticipatie met belanghebbenden' vormgegeven. Onder belanghebbende wordt verstaan: bewoners, wijk- en dorpsraden, belangenorganisaties én initiatiefnemers.

In het Klimaatakkoord en lokaal in de Visie Energielandschap is afgesproken om te streven naar 50% lokaal eigendom. Lokaal eigendom is in het bezit van lokale partijen of bewoners. Lokaal eigendom is echter (nog) niet vastgelegd in wet- en regelgeving en ervaring in den lande leert ons dat er nog te weinig commerciële ontwikkelaars projecten willen delen met de omgeving. Er is daarom lef nodig vanuit het openbaar bestuur om duidelijke kaders te stellen en hiermee doorbraken mogelijk te maken. Bij voorkeur doen we dat zo vroeg mogelijk, zodat de omwonenden weten wat hun mogelijkheden zijn en hierop kunnen anticiperen.

Financiële participatie

Om initiatiefnemers te vinden voor investeringen in energie opwekprojecten moet ieder project rendabel zijn. Veelal wordt er daarom gerekend met een terugverdientijd van 7 tot 10 jaar, terwijl zonnepanelen en windmolens 25 jaar meegaan. Vandaag de dag zijn door de hoge energieprijzen de terugverdienkosten zelfs in veel gevallen teruggelopen naar circa 3 jaar. Dat betekent dat er al vanaf dat moment winst gemaakt wordt op de investeringen.

Het risico is dat bij een beperkte mate van financiële participatie door middel van lokaal eigendom vooral de ontwikkelaar hiervan de vruchten plukt en de lusten en lasten daardoor onevenredig verdeeld zijn. Door aan de voorkant als raad kaders voor financiële participatie op te stellen kunnen we de lusten en lasten eerlijker verdelen.

Echter, de financiële slagkracht van veel huishoudens om in duurzame projecten te investeren is beperkt. Wat ons betreft is een brede toegankelijkheid van financiële participatie daarom van belang. Dit kan bijvoorbeeld door te kiezen voor verschillende vormen van financiële participatie, zo staat in het bestuursakkoord al een gebiedsfonds opgenomen waarvan de hele directe omgeving baat heeft. Maar we kunnen dit ook ondervangen door tijdig na te denken over het inclusief ontwerpen van de kaders voor financiële participatie.

Opties voor financiële participatie zijn:

Mede-eigenaarschap	Financiële deelneming	Omgevingsfonds/gebiedsfonds	Omwonendenregeling
<ul style="list-style-type: none">• Omwonenden profiteren mee als mede-eigenaar van een wind of zonneproject via een vereniging of coöperatie	<ul style="list-style-type: none">• Omwonenden nemen risicodragend deel aan een project, bijvoorbeeld door aandelen, certificaten of obligaties.	<ul style="list-style-type: none">• Een deel van de opbrengsten komt ten goede aan maatschappelijke doelen in de buurt, zoals een sportclub of wijkvereniging.	<ul style="list-style-type: none">• Direct omwonende ontvangen voordeel, bijvoorbeeld in de vorm van verduurzaming van hun woning of korting op groene stroom.

Voor een goede samenwerking met de omgeving en de initiatiefnemer is het van belang dat de verschillende partijen tijdig betrokken worden bij financiële participatie en dat het duidelijk is waarover afspraken worden gemaakt.

Bijvoorbeeld over hoe de samenwerking wordt georganiseerd en vormgegeven, hoe de financiële constructies worden uitgewerkt en hoe het adaptief vermogen van de samenwerking eruit kan zien zodat de samenwerking langjarig voor alle deelnemers waardevol blijft. Dit doe je niet aan het einde van een proces, maar juist aan de voorkant. Een mooi moment om hierin de eerste stappen te zetten is de intentieovereenkomst, die in het eerste half jaar van 2023 gepland staat.

Belangrijk is om dan de visie van de gemeente met betrekking tot inclusie, verdelingsvraagstukken en vertrouwen helder te kunnen inbrengen en positie te creëren voor de omwonenden van de duurzame polder.

Omwonenden

In het bestuursakkoord is afgesproken dat daar waar (grootschalig) duurzame energie wordt opgewekt, de lusten hiervan eerlijk worden verdeeld met de omgeving. De invulling hiervan is maatwerk, op basis van de schaal van het project en de aard van de omgeving. Dat maakt dat de Bossche VVD en Rosmalens Belang zeggen, op basis van de schaal en aard van de omgeving van de opwek in de Duurzame Polder, laten we nu met elkaar het gesprek voeren over hoe dit eruit zou moeten komen te zien. Laten we duidelijkheid geven aan omwonenden, kansen creëren, lef tonen en laten we samen met de omwonenden een volgende stap zetten richting een wederkerige relatie met betrekking tot de Duurzame Polder.

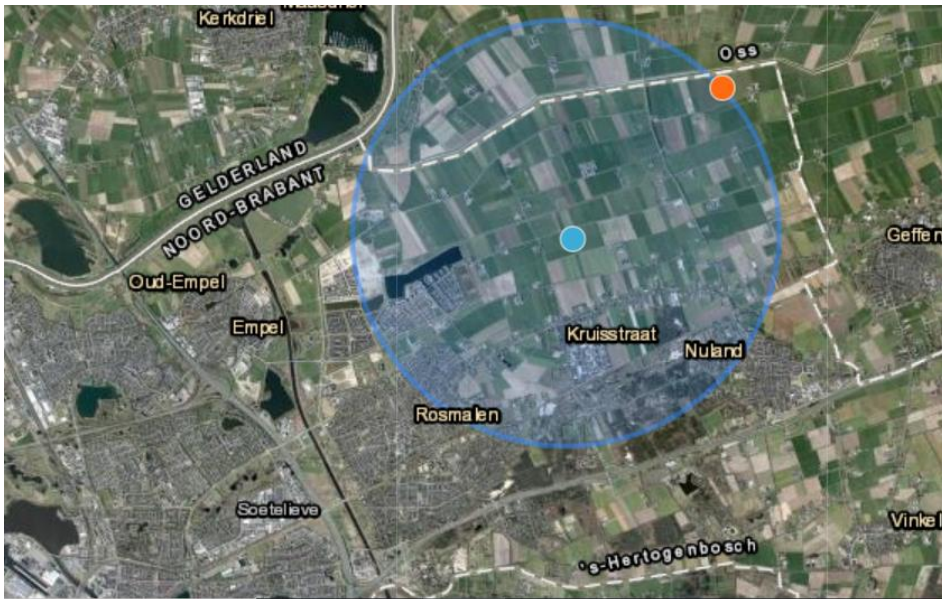
Keuzes

De verschillende opties van financiële participatie (zoals aandelen, obligaties of mede-eigenaar via een coöperatie) zijn nog een belangrijke keuze, maar vragen ons inziens een uitgebreidere analyse met voor- en nadelen van de diverse opties en een bijbehorend verdiepend debat. Vandaag horen we wel graag alvast van de commissie of er vooraf hieraan al wensen of behoeften zijn.

Voor wat betreft de verdeelsleutel en omwonenden denken wij aan het creëren van voorrang voor direct omwonenden om financieel te participeren in de Duurzame Polder, om zo recht te doen aan de positie voor de inwoners die het meeste hinder ondervinden van de ontwikkeling. De RvS norm gaat uit van een afstand van 10 keer de tiphoogte van de windmolens voor het bepalen van het lokaal eigendom. Een gemiddelde windmolen in Nederland is momenteel 170-200 meter hoog.

In deze fase weten we echter nog niet wat de tiphoogte van de windmolens in de Duurzame Polder zal worden of waar ze exact komen te staan binnen het zoekgebied. Daarom stellen wij voor om te kiezen voor het met voorrang aanbieden van financiële participatie aan de omwonenden (in de gemeente 's-Hertogenbosch) in een straal van 3 kilometer vanaf het zoekgebied. Immers is het niet zo dat iemand op 2 kilometer afstand er hinder van ondervindt en iemand op 2,1 kilometer er geen hinder van ondervindt en blijft het invloed gebied, ook bij

een eventuele hoger dan gemiddelde tiphoogte gelijk. Indien met het aanbieden van financiële participatie aan het invloed gebied van 3 kilometer vanaf het zoekgebied niet voldoende inleg wordt verzameld voor 50% lokaal eigendom is het wat ons betreft een open inschrijving voor alle inwoners van 's-Hertogenbosch. Zo hebben we een grote kans dat er voldoende lokale inleg wordt opgehaald om het lokaal eigendom van 50% ook echt te halen. Om de mogelijkheden van financiële participatie bij zoveel mogelijk inwoners bekend te maken (eerst in het invloed gebied en daarna gemeente breed) zal wat ons betreft ook een toegankelijke en brede communicatiestrategie nodig zijn.

Indicatie straal van 3 km vanaf zoekgebied

Maar daarmee zijn we er wat de VVD en Rosmalens Belang betreft nog niet. Om financiële participatie toegankelijk te maken voor alle inkomens vinden wij het van belang om te onderzoeken of er een gemeentelijk revolverend fonds kan worden opgericht.

Hiermee creëer we financiële toegankelijkheid voor alle huishoudens, ongeacht de dikte van de portemonnee. Via een revolverend fonds kunnen we laagrentende leningen verstrekken en kunnen de kosten van aflossing van de leningen worden terugbetaald uit de opbrengst van de windmolens, waardoor er geen (extra) druk op het huishoudboekje komt te liggen.

Tot slot vinden wij het van belang om de uitgangspunten van financiële participatie z.s.m. helder te hebben en mee te nemen in de intentieovereenkomst met de initiatiefnemers.

Dit brengt ons tot de volgende vragen aan de commissie:

1. Bent u het met de fracties van de VVD en Rosmalens Belang eens dat het belangrijk is om in een vroeg stadium duidelijkheid te geven aan omwonenden over de mogelijkheden van financiële participatie?
2. Vind u met ons dat het voor een echte samenwerking belangrijk is dat de gemeente, ontwikkelaar en omwonenden samen de leidende principes opstellen voor de samenwerking?

3. Wie zijn volgens u de omwonenden waarvoor financiële participatie in de duurzame polder bedoeld is?
4. Bent u het met de fracties van de VVD en Rosmalens Belang eens dat het belangrijk is om financiële participatie voor alle inkomensgroepen toegankelijk te maken?
5. Welke voorkeur(en) heeft u voor optie(s) van financiële participatie en waarom?
6. Bent u het met de fracties van de VVD en Rosmalens Belang eens dat het tijd is om een visie op financiële participatie in de duurzame polder op te stellen waarin we onder andere ingaan op varianten, inclusie, verdelingsvraagstukken en vertrouwen?
7. Heeft u nog overige wensen met betrekking tot financiële participatie die u wilt inbrengen?